

El temps que corre

El regne del caos

No es tracta només d'aquesta cosa o crisi de les immobiliàries, dels crèdits alegres que no tornaran, dels bancs que peten gloriosament després d'inflar-se guanyant diners gasosos, dels experts

Joan Francesc Mira

internacionals que no saben què dir, dels polítics que no saben què fer. No es tracta únicament d'aquesta cosa local i universal tan confusa i tan Incomprensible, tal com arriba als diaris i a les televisions, on s'alternen petites guerres en fronteres remotes, atemptats sanguinaris, xinesos triomfals a Pequín, huracans tropicals, berlusconis, cabdills del Carib, sermons papals, etcètera, que la llista seria ben llarga i prolíxa. Es tracta que ja fa molts anys, en aquest temps històric de la televisió omnipresent, permanent, que les societats d'arreu del món, és a dir, la gent d'ací i d'allà, viuen en una confusió quotidiana de notícies-impacte, d'informacions disperses, contradictòries i inassimilables, i alhora de conceptes generals associats a cada fet concret: passa una cosa –un conflicte petit de fronteres, un rebrot de la fam africana, una declaració incendiària d'un líder local– i ho associem quasi de forma habitual a l'enfrontament entre blocs, al xoc entre ideologies, o entre religions, o entre esferes de poder, o entre grans potències econòmiques. Associem cada fet concret que velem als noticiaris –una manifestació a Caracas o a Kíev, un altre esclat de violència a l'Índia o a l'Orient Mitjà–, a un conflicte de sistemes polítics, de creences o de blocs econòmics. “Yanquis de mierda”, crida el cabdill amb camisa roja, aterren al seu país bombarders russos (i els babaus habituals aplaudeixen contents, com si Rússia fora encara la pàtria gloriosa del socialisme mundial...), i nacionalitza Indústries, televisions i bancs. De bombes de ferro, explosius i metralla, potser en cauen poques, però vivim sota un bombardeig continu de discursos, d'imatges, d'escenes, de notícies, lligades a models dispersos de vida o de societat: el nord-americà, l'uropeu (si existeix encara), el xinès, l'islàmic, i alguns altres que el famós Huntington no sé si hauria anomenat “ci-

vilitzacions”. El curs present de la història, llavors, en tant que la gent l'experimenta cada dia quan obre el diari, quan mira la televisió, apareix definit, per exemple, pel terrorisme organitzat, pels xocs entre pobles-relligions-estats, per això que

en diuen globalització, per les catàstrofes, pels deutes que no es paguen, per l'acció de les grans empreses multinacionals, per les ideologies integristes, o per l'èxit de les diverses irracionals neosectàries.

Però tot això arriba emmarcat en categories, conceptes o interpretacions perfectament indefinides, variables, incertes, que no expliquen res o no saben què expliquen. I al mateix temps els conceptes clàssics han perdut validesa referencial: categories com estat-nació, com racionalitat econòmica, democràcia efectiva, sobirania, socialisme, etc., no s'han transformat en models universalment acceptats, en nom dels quals, o cap als quals, circulen els fets del present. Fins i tot el model que s'havia suposat dominant, el model de l'estat-nació dit liberal, dubta de la pròpia existència en plenitud, de la seua realitat sobirana: Europa, que el va inventar, és ara l'exemple màxim del dubte. Crec que els únics estats-nació del món que no dubten de la pròpia existència en plenitud i de la seua realitat sobirana són els Estats Units d'Amèrica i la Xina. No sé si són només nacions, si són imperis o si són formes noves en la història. I, davant d'això, tota la resta –països que es creuen encara grossos i forts, com Espanya, o incerts i petits com el país dels valencians–, no sabem quina sort ens espera. Ja farem prou si continuem existint, cosa no del tot assegurada. En una entrevista de fa pocs dies, a la cadena CNN, Philip Roth afirmava, a propòsit d'una nova novel·la: “M'interessa el que fa la gent amb el caos de les seues vides, i com hi responen, i simultàniament el que fan amb allò que senten com a limitacions. Si fan força contra aquestes limitacions, acabaran ells també en el regne del caos [...] o en el món de la llibertat?” Si el gran Roth no ho sap encara, jo tampoc. “Will they wind up in the realm of chaos?”

“Philip Roth afirmava, a propòsit d'una nova novel·la: “M'interessa el que fa la gent amb el caos de les seues vides, i com hi responen, i simultàniament el que fan amb allò que senten com a limitacions. Si fan força contra aquestes limitacions, acabaran ells també en el regne del caos [...] o en el món de la llibertat?”